

Ενδεικτικές Διαθεματικές Δραστηριότητες

Στο μάθημα των Εικαστικών Τεχνών

Ο δάσκαλος ενθαρρύνει τα παιδιά να δημιουργήσουν ομαδικά ή ατομικά έργα με βάση τη θεματική του προγράμματος όπως:

- Σχέδιο, χρώμα, κατασκευές με σύρμα, πηλό, γυψόγαζα για τη δημιουργία του τελικού έργου, με θέμα τον άνθρωπο και τα ζώα στο φυσικό περιβάλλον τους.
- Έννοιες της συμμετρίας καθώς και της διακοσμητικής σύνθεσης (εναλλαγή, επανάληψη, αντιστροφή, ρυθμός, ισορροπία, χρωματική αρμονία).
- Ομαδική ζωγραφιά. Βλέποντας μόνο τα όρια των γραμμών, τα παιδιά συνεχίζουν τμηματικά την κρυμμένη ζωγραφιά των προηγούμενων με τελικό αποτέλεσμα μια σουρεαλιστική εικόνα.
- Εικονογράφηση ενός βιβλίου με αφορμή μία ιστορία που δημιουργεί κάθε παιδί.
- Κατασκευή ολόσωμης φιγούρας την οποία ντύνουν με κομμάτια υφάσματος και άλλα υλικά.
- Δημιουργία μιας σουρεαλιστικής ιστορίας με τη χρήση άσχετων μεταξύ τους αντικειμένων και η ζωγραφική απεικόνισή της.
- Ιχνογραφείται το άκουσμα ενός μουσικού κομματιού με ίχνη, σημεία και γραμμές. Γίνεται λόγος για την κίνηση, την ένταση και τη δυναμική των γραμμών.
- Ταξίδι με όλες τις αισθήσεις στο μαγικό κόσμο της θάλασσας και ανακάλυψη της ζωής και των μυστικών του βυθού. Υπόδυση ρόλων, δραματοποίηση ιστοριών και ενεργοποίηση της φαντασίας.

Σχέδιο	Ζωγραφική	Πηλοπλαστική	Κατασκευές
<p>Σχεδιάζουν με μολύβι, κάρβουνο, πένακι, τα πιο κάτω ενδεικτικά θέματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Η επίσκεψη στην πινακοθήκη. ➢ Η γειτονιά μου. ➢ Το χωριό ή η πόλη μου. ➢ Ένα ναυάγιο - το καράβι της Κερύνειας. ➢ Ο βυθός- ψάρια / γοργόνες. ➢ Αγρότες / αγρότισσες στα χωράφια. ➢ Ένα φανταστικό ταξίδι στο βυθό. 	<p>Ζωγραφίζουν με νερομπογιά, παστέλ, μαρκαδόρους τα πιο κάτω ενδεικτικά θέματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Δραστηριότητες από την καθημερινή ζωή στο χωριό. ➢ Η ζωή στο βυθό. ➢ Ένα ναυάγιο. ➢ Μια φανταστική περιπέτεια στο βυθό. ➢ Η γειτονιά μου (θετικός κι αρνητικός χώρος με αντίθετα χρώματα). ➢ Πώς φαντάζομαι την πόλη μου. 	<p>Φτιάχνουν με πηλό και χαρτοπολτό:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Τρισδιάστατα ψάρια, ανθρώπινες φιγούρες και ζώα του χωριού και της πόλης, αγροτικές ασχολίες π.χ ο θερισμός, καλλιέργεια του χωραφιού, μάζεμα ελιών, το ψάρεμα. ➢ Ζωγραφίζουν πάνω σε αγγεία εικόνες από το βυθό και από τον αγρό. ➢ Φτιάχνουν αγγεία και τα ζωγραφίζουν. 	<p>Δημιουργούν με τη χρήση μικτών υλικών τρισδιάστατα έργα όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Ο βυθός με κουτί παπουτσιών ή μεγαλύτερο. ➢ Ομαδικό: κάθε παιδί φτιάχνει ψάρια, κάθε ομάδα φτιάχνει σε κόλλες Α1 το βυθό. Κολλούν τα ψάρια σε σπιρτόκουτα και τα συνθέτουν στο βυθό. ➢ Κούκλες από χαρτοπολτό (με κυπριακές στολές). ➢ Μεγάλες γυναικείες φιγούρες σε χαρτόνι (περίπου στο πραγματικό μέγεθος). ➢ Γοργόνες, καράβια, από χαρτόνι, ξύλο σύρμα, γυψόγαζα. ➢ Γειτονιά, χωριό, κατοικίες, πόλη, από κουτιά γάλακτος, τενεκεδάκια.

Κολλητική	Ψηφιδωτό	Υφασματογραφία	Χαρακτική – Τύπωμα
<p>Δημιουργούν με τη χρήση μικρών κομματιών από εφημερίδες, περιοδικά, κόλλες γλασέ, υφάσματα έργα με θέματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ο βυθός. ➤ Φιγούρες στο χωριό. ➤ Ψάρια και φυτά της θάλασσας. ➤ Ζώα και φυτά. 	<p>Δημιουργούν με μικρά κομμάτια από εφημερίδες, περιοδικά και κόλλες γλασέ, βότσαλα, υφάσματα, κουμπιά, πώματα, έργα με θέματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ο βυθός. ➤ Φιγούρες στο χωριό. ➤ Εικόνες από τον τόπο τους. ➤ Φανταστικά έργα. 	<p>Δημιουργούν με τα υφάσματα πάνω σε μεγάλο κομμάτι από σακούλα ή ύφασμα ή καμβά έργα με θέματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Σκηνές από την αγροτική ζωή. ➤ Σκηνές από το βυθό. ➤ Εικόνες από τον τόπο τους. ➤ Τρισδιάστατες ανθρώπινες φιγούρες ντυμένες με αγροτικές ενδυμασίες, ψάρια και φυτά της θάλασσας, ζώα και φυτά 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Χαράζουν σε πατάτα, λάινο, πολυστερίνη, γύψινη πλάκα, ξύλο, και πέτρα (ασβεστόλιθο), ψάρια και φυτά της θάλασσας, ζώα και φυτά, αγρότισσες αγρότες, και μετά τα τυπώνουν. ➤ Χαράζουν σε πέτρα (ασβεστόλιθο) και δημιουργούν τρισδιάστατα έργα όπως ψάρια, ζώα, το κεφάλι μιας αγρότισσας κ.ά.

Η νέα σειρά βιβλίων για το μάθημα της Τέχνης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας με τίτλο «**Εικαστικά**» περιέχουν διάφορες ενότητες σχετικά με τη θεματική του Προγράμματος. Οι δάσκαλοι μπορούν να τις συμβουλευτούν και να εμπλουτίσουν τη διδασκαλία του μαθήματος όπως πιο κάτω:

	Βιβλίο μαθητή Α΄ & Β΄	Βιβλίο μαθητή Γ΄ & Δ΄	Βιβλίο μαθητή Ε΄ & ΣΤ΄
Σχέδιο	<ul style="list-style-type: none"> • Γνωριμία με κύπριους ζωγράφους - Σχέδιο με μολύβι και κάρβουνο, σ. 56. • Φανταστικές πολιτείες, σ.89. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία ψαριών και σύνθεση βυθού με σημεία, σ. 12. • Άνθρωποι με περιγράμματα, σσ.26, 39 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο βυθός με κυμματιστές γραμμές, σ.39. • Κόμικς με θέμα το βυθό και τις αγρότισσες, σσ. 50,51
Ζωγραφική	<ul style="list-style-type: none"> • Ανθρώπινες φιγούρες με στένσιλ και τυπώματα, σ. 67. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο βυθός, σ. 23. • Το χαμόγελο του ουράνιου τόξου, σ.23. • Βυθός και πολιτείες με στένσιλ και τυπώματα, σ.41. • Διάφανες ανθρώπινες τοιχογραφίες, σ.54. • Ζωγραφική σε πήλινα αγγεία και κεραμίδια, σ.70. 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρώματα και συναισθήματα, σσ.12-15 • Ο βυθός, σσ. 38-39. • Ένας ονειρεμένος τόπος δίπλα σε ένα εφιαλτικό, σσ. 42-43. • Σκηνές της καθημερινής ζωής, σ. 66-68. • Σκηνές από ένα διαφορετικό κόσμο, σ.69 • Εικόνες με παστέλ, νερομπογιά, σσ. 72,

			73, 77, 79. • Τυπώματα με στένσιλ, σ.85. Εικαστικές δημιουργίες μέσα από το μουσείο, σσ. 86, 87
Κολλάζ-Ομαδική εργασία-Σύνθεση	<ul style="list-style-type: none"> • Συλλογή διαφόρων υλικών από τη φύση και δημιουργία τοπίων, σ. 48, 49. • Δημιουργία του βυθού με τη μέθοδο του στένσιλ, σ. 30-31. • Ανθρώπινες φιγούρες με χαρτί, χαρτοπολτό και χαρτόνια, σσ. 65, 66. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανθρώπινες φιγούρες με διάφορα υλικά, σ.26 • Σύνθεση με μικρές και μεγάλες μορφές, σ. 37. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο βυθός και ανθρώπινες φιγούρες με χαρτιά σχισμένα με το χέρι, σ.18. • Φωτομοντάζ, σ. 63.
Πηλο-πλαστική	<ul style="list-style-type: none"> • Γλυπτά με πηλό και χαρτοπολτό, σσ. 57-60. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρογλυπτική με πηλό, σ. 48. • Ανθρώπινα γλυπτά, σ. 59-61. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πήλινες φιγούρες, σσ. 30-33, 80.
Ψηφιδωτό			<ul style="list-style-type: none"> • Ψάρια και ανθρώπινες φιγούρες με απλά υλικά ως ψηφίδες, σσ. 22-25.
Κατασκευές	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία τοπίων με διάφορα υλικά από τη φύση, σσ. 48,49. • Ανάγλυφη σύνθεση με πηλό, σ.50. • Κούκλες με πλαστικά πιάτα, μπουκάλια, ξερά χόρτα, ξύλα, χαρτί, ύφασμα, σ. 62. • Αιωρούμενη πολιτεία με κουτιά, σ. 63. • Άνθρωποι, ζώα, φυτά με άχρηστα υλικά, σσ. 84,85. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψάρια με χάρτινες λωρίδες, σ.17. • Γλυπτά με σύρμα, σ. 25. • Κούκλες εφημερίδες, χαρτοταινίες και ύφασμα, σσ. 88, 89, 90 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο βυθός και ανθρώπινες φιγούρες με χάρτινες ή ξύλινες λουρίδες, σ.17 και με χοντρά χαρτόνια σ.19. • Γλυπτά με σύρμα, σσ.27-29. • Δημιουργία κτιρίων, πόλεων, χωριών με διάφορα υλικά, σσ.56-59
Χαρακτική		<ul style="list-style-type: none"> • Εικόνες νυχτερινών πόλεων, σ. 16. 	
Φωτο-γραφική			<ul style="list-style-type: none"> • Ο τόπος μου, το περιβάλλον μου και διάφορα τοπία, σσ. 60,61.

Αισθητική Εκτίμηση

Ο δάσκαλος μπορεί να ενθαρρύνει τα παιδιά να ερευνήσουν και να βρουν έργα Κυπρίων ζωγράφων (αρχείο με έργα Κύπριων ζωγράφων σχετικά με έργα Ασπρόφτα και Σκοτεινού)

και ξένων ζωγράφων (βιβλίο μαθητή Ε' & Στ', σ. 67) που έχουν σχέση με τα δυο έργα που μελετούν έτσι ώστε να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για το έργο διαφόρων Κυπρίων και ξένων καλλιτεχνών αλλά και για να πάρουν περισσότερες ιδέες για να δημιουργήσουν τα δικά τους έργα.

Στην επίτευξη του στόχου «Δεν Ξεχνώ και Αγώνίζομαι»

- Γνωριμία με τα κατεχόμενα χωριά και πόλεις – τόπος γέννησης των Κύπριων ζωγράφων
- Γνωριμία με τα κατεχόμενα χωριά και πόλεις που παρουσιάζονται στους πίνακες των Κύπριων ζωγράφων
- Γεωργικές ασχολίες παρόμοιες με αυτές που εικονίζονται στον πίνακα του Ασπρόφτα «Πικρό Ψωμί» σ.141

Στο μάθημα των Ελληνικών

Θεματικές ενότητες

- ο Περιγραφή του τόπου μου
- ο Ομοιότητες/διαφορές χωριού – πόλης
- ο Πού θα προτιμούσα να ζω στο χωριό ή στην πόλη και γιατί
- ο Ασχολίες των κατοίκων στην πόλη και στο χωριό - Τρόπος ζωής
- ο Γεωργικές ασχολίες της τότε εποχής
- ο Ποιοι εργάζονταν τότε/ η θέση της γυναίκας
- ο Πώς μπορώ να κάνω τον τόπο μου καλύτερο-προστασία περιβάλλοντος
- ο Η θάλασσα και η σημασία της για τον άνθρωπο
- ο Προστασία της θάλασσας
- ο Θάλασσα –ιστορία και πολιτισμός/ ναυάγιο της Κερύνειας

Όλα τα πιο πάνω ενδεικτικά θέματα μπορούν να παρουσιαστούν από τα παιδιά με ποικίλες γλωσσικές δραστηριότητες όπως: αφηγήσεις, διηγήσεις, περιγραφές, παιχνίδια λέξεων, διάλογοι, συνεντεύξεις, έρευνες, ποιήματα, ημερολόγια, επιστολές, ρεπορτάζ, άρθρα / εφημερίδες, παραμύθια, αφίσες, κόμικς, τουριστικοί οδηγοί, διαφημίσεις, δραματοποιήσεις / θεατρικά.

Βιβλίο Γλώσσας και Τετράδιο Εργασιών

Α' Τεύχος, Ενότητα 1 και 2: «Ο Φίλος μας το περιβάλλον», «Η ζωή στην πόλη»

- ❖ Γράψτε ένα άρθρο ή μια επιστολή προς τον κοινοτάρχη ή δήμαρχο και περιγράψτε τις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζετε στην κοινότητα σας και εισηγηθείτε τρόπους επίλυσης τους για μια καλύτερη ζωή.
- ❖ Φανταστείτε ότι είστε δημοτικοί σύμβουλοι και κάνετε μελέτη για την προστασία του περιβάλλοντος της γειτονιάς / χωριού / πόλης σας. Καταγράψτε διάφορους τρόπους/ εισηγήσεις.
- ❖ Φανταστείτε ότι είστε δημοσιογράφοι και κάνετε ρεπορτάζ για τη ζωή στην ύπαιθρο. Να αναφερθείτε στις δυσκολίες/ προβλήματα, την καθημερινή ζωή, τις ασχολίες, τα έθιμα, τις γιορτές κτλ. Ετοιμάστε ερωτηματολόγια για να πάρετε συνεντεύξεις από τους κατοίκους του χωριού (κοινοτάρχη, ιερέα, παππούδες, γιαγιάδες κ.ά.) Ρωτήστε για τη ζωή του χθες και του σήμερα, για αλλαγές στο χωριό, για ασχολίες, έθιμα κτλ.
- ❖ Ζωγραφίστε μια εικόνα που θα δείχνει το όραμά σας για την πόλη / χωριό σας και περιγράψτε την.
- ❖ Υποδυθείτε ρόλους στις συνθέσεις που φτιάξατε με ανθρώπους, (κομμένες φιγούρες διαφορετικές σε κάθε ομάδα) και δημιουργήστε μια δική σας ιστορία όπως: μια παρέα: α) κάθεται στο καφενείο, β) περπατάει στο στενό δρομάκι του χωριού που οδηγεί στην

εκκλησία, γ) απολαμβάνει την εξοχή δίπλα σε μια λίμνη, δ) βρίσκεται στα χωράφια με πολλά δέντρα και στο βάθος φαίνεται μια οροσειρά.

- ❖ Ζωγραφίστε δυο ψάρια και γράψτε, μέσα σε συννεφάκια, έναν διάλογο μεταξύ τους για τη ρύπανση της θάλασσας.
- ❖ Ερευνήστε και περιγράψτε προγράμματα προστασίας της θαλάσσιας ζωής στην Κύπρο.
- ❖ Σκεφτείτε και γράψτε μια φανταστική περιπέτεια στο βυθό.
- ❖ Γράψτε συνθήματα όπως παρουσιάζονται στις συνθέσεις που φτιάξατε με ανθρώπους, ζώα, φυτά, αντικείμενα (κομμένες φιγούρες διαφορετικές σε κάθε ομάδα) και δημιουργήστε μια δική σας ιστορία όπως: α) Όχι στη ρύπανση της θάλασσας, β) Προστατεύω τα φυτά και ψάρια της θάλασσας, γ) Προστατεύω τον εαυτό μου από τους κινδύνους που επιφυλάσσει ο βυθός, δ) Διαφυλάσσω τους αρχαιολογικούς θησαυρούς (ναυάγιο της Κερύνειας - Δεν ξεχνώ).

Β' Τεύχος

Ενότητα 7: «Μουσική»

- ❖ Συγκρίνετε τον πίνακα του Ασπρόφτα με τους πίνακες άλλων Κύπριων ζωγράφων (δες στο τέλος του εκπαιδευτικού υλικού) και βρείτε κοινά στοιχεία σχετικά με τις αγροτικές ασχολίες.
- ❖ Διαλέξτε έναν από τους παραπάνω πίνακες. Δημιουργήστε ένα δικό σας ποίημα ή μια μικρή ιστορία με βάση τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σας προκαλεί.

Ενότητα 10: «Χαμένοι πολιτισμοί»

- ❖ Γίνετε εξερευνητές και περιγράψτε μια χαμένη πολιτεία που ανακαλύψατε στο βυθό.
- ❖ Φανταστείτε ότι ζείτε στη δεκαετία του 50 σε ένα παραθαλάσσιο χωριό. Γράψτε στο ημερολόγιο σας πως περνούσατε τα καλοκαίρια με την οικογένειά σας.

Στο μάθημα των Μαθηματικών

Μαθηματικές έννοιες: γεωμετρικά σχήματα, επίπεδο, γραμμή, συμμετρία, αναλογία, προοπτική, μοτίβο, όγκος, δυσδιάστατα, τρισδιάστατα σχήματα.

- ❖ Εντοπίστε γεωμετρικά σχήματα στους πίνακες των Κυπρίων καλλιτεχνών και σχεδιάστε τα απομονωμένα.
- ❖ Διαλέξτε ένα πίνακα και σχεδιάστε τον χρησιμοποιώντας μόνο γεωμετρικά σχήματα.
- ❖ Συνθέστε μια δική σας εικόνα τοποθετώντας διάφορες κομμένες φιγούρες με πρόσωπα, ζώα, αντικείμενα από διαφορετικούς πίνακες του Ασπρόφτα με βάση την προοπτική (μέγεθος των φιγούρων και επίπεδα του πίνακα - κοντινό, μεσαίο, μακρινό).
- ❖ Σχεδιάστε πάνω στο χαρτί στο άδειο τετράγωνο, (το χαρτί είναι χωρισμένο σε δυο τετράγωνα, στο ένα φαίνεται μόνο το μισό μέρος του πίνακα ή το μισό πρόσωπο, ή η μισή φιγούρα και το άλλο είναι άδειο) το υπόλοιπο μέρος του πίνακα και ζωγραφίστε προσέχοντας τις αναλογίες και τη συμμετρία.
- ❖ Ξεχωρίστε μερικές ανθρώπινες φιγούρες, ζώα, αντικείμενα από τους πίνακες και σχεδιάστε ή κολλήστε τις σε επαναλαμβανόμενα μοτίβα.

Στο μάθημα της Ιστορίας

Κεφάλαιο 27 «Η καθημερινή ζωή των Βυζαντινών στην ύπαιθρο»

- ❖ Συγκρίνετε τον πίνακα του Ασπρόφτα και των άλλων Κύπριων καλλιτεχνών με τις εικόνες που παρουσιάζονται στο βιβλίο. Βρείτε κοινά στοιχεία σχετικά με την καθημερινή ζωή στην ύπαιθρο.

Κεφάλαιο 39 «Η γυναίκα στη βυζαντινή κοινωνία»

- ❖ Συγκρίνετε τη ζωή των γυναικών της Κύπρου όπως παρουσιάζεται στον πίνακα του Ασπρόφτα με τη ζωή της γυναίκας στο Βυζάντιο. Αντιμετωπίζουν οι σημερινές γυναίκες στην πατρίδα μας προβλήματα παρόμοια με εκείνα των βυζαντινών χρόνων; Στα πιο παλιά χρόνια είχαν παρόμοια προβλήματα;

Στο μάθημα της Γεωγραφίας

Πίνακας 1. «Η Κυπριακή γη προσφέρει άφθονα τα αγαθά της στους ανθρώπους» σ.20.

- ❖ Με βάση τον πίνακα 1 δώστε όσα πιο πολλά σχόλια μπορείτε σχετικά με τις ασχολίες και τα παραδοσιακά επαγγέλματα των κατοίκων της Κύπρου.

Κεφ.1. Τουριστική Ανάπτυξη

Θάλασσα-Βυθός:

- ❖ Είστε τουριστικοί πράκτορες και θέλετε να προσελκύσετε τουρίστες στις παραθαλάσσιες περιοχές της Κύπρου. Φτιάξτε σχετικές αφίσες και διαφημιστικά έντυπα.
- ❖ Εντοπίστε στο χάρτη της Κύπρου τα χωριά που ασχολούνται με γεωργικές ασχολίες και ταξινομήστε τα σε σχετικούς πίνακες.
- ❖ Εντοπίστε στο χάρτη τη Δημοτική Πινακοθήκη Λεμεσού και σχεδιάστε ένα σχεδιάγραμμα που να παρουσιάζει τη διαδρομή από το σχολείο μέχρι την Πινακοθήκη.

Στο μάθημα της Επιστήμης

Δραστηριότητες 1 και 2 (σελ.13):

- Άρθρα σχετικά με ένα ναυάγιο και τη μόλυνση που ακολουθεί.
- Αναφορά στο καράβι της Κερύνειας.

Στο μάθημα των Αγγλικών

Γλωσσικές δραστηριότητες με τη χρήση αγγλικού λεξιλογίου σχετικά με τους δύο πίνακες.

Στο μάθημα της Μουσικής

- Τραγούδια σχετικά με το βυθό και τη ζωή στην ύπαιθρο
- Μουσική επένδυση πίνακα
- Τραγούδια με παραδοσιακή μουσική
- Ηχοεικόνα με κρουστά όργανα